

Konung Gustaf III vanligtvis erhöill sina största segrar genom sina samtal, och jag är viss på, att om Diogenes — med all respekt för hans strånga Cynismus — icke i sin tunna lockat Alexander att tilltala sig, skulle han säkerligen krupit opp på den, för att derigenom göra sig bemärkt af Astens besegrare. —

Dagen efter Hans Kongl. Höghets ankomst, hade Stockholmsboarne beslutit, att göra sin glädje *synbar* genom en stor Illumination. De fleste hus voro derföre eclairerade, dels med marechaller, dels med ljus i fönsterna; hvilken upplysning, genom kontrasten mot de mörka ställena i staden, gjorde en dråplig effekt. Här och der såg man äfven Transparenter. — Som det ej är vanligt att se våra landsmän yttra sina undersådliga känslor på metrisk vers, lade jag på minnet följande *Distichon*, som lästes på *Institutet för Blinda och Döfstumma*:

”Krigaren kröner ditt mod, och Tänkaren vördar ditt snille;

”Nödens nedtryckte Søn anande kallar dig Far.”

Vid *Brandförsåkrings Direktionens* hus hade man uppfört ett par occasionella pelare, upplyst dem genom guirlander af lampor, och derimellan skrifvit namn på alla de ställen, som Hans Kongl. Höghet genom sin tapperhet och sina segrar gjort märkvärdiga. För min del tycker jag att det var ett både lyckligt och sinrikt infall, att på detta sättet ge allmänheten ett *Compendium Biographicum*. Och såg jag också med hvilken oförståldt glad rörelse folket råkade alla de orter, der dess tillkommande Beherrskare skurit sig de lagrar som tynga hans hjessa. — Annars var ingen transparent vackrare, än den som prydde *Öfver-Ståthållarens* huset. Jag önskade att du hade varit här och haft tillfälle att sjelf se den, ty i en beskrifning, helst gjord af mig, skulle den aldeles förlora sig. — Men apropos af transparenter, ihågkommer jag ännu en, som sågs hos en Urmakare, föreställande Högstsalig Prins Carl Augusts Buste på ett monument, och midt öfver Hans Kongl. Höghet Prins Carl Johans Brösbild, med underskrift: *Renascitur*. Om du påminner dig, att denna inscription lästes hos en Urmakare, kan du lätt föreställa dig, hvilket löjligt *Qui pro quo* deraf skulle uppkomma, när det af den okunnige upplästes och förklarades. — Om denna Illumination föröfrigt icke i prakt kunde liknas med dem, som man, enligt beskrifning, får, se i Frankrikes hufvudstad, så

kan man åter jemföra den med de poëmer som, i anledning af denna närvarande, för fäderneslandet högst viktiga, händelse blifvit författade och utgifna. Det andas i dem alla en oförställd välmening. Och hos oss herrskar ännu den oskyldiga smak, som ger sitt bifall åt det goda hjertats rörelser, om än ej dess uttryck skulle vara så konstmässigt eller så skönt.

(Fortsättning en annan gång.)

BREF ÖFVER SVENSKA VITTERHETEN.

(Fortsättning och slut från Tidningen N:o 43.)

Men se der något ganska besynnerligt. Just i detta ögonblick, då jag ville göra slut på detta långa bref, med den försäkran, att den så kallade Phosphoros ej ännu vore uppgången öfver hufvudstadens horisont, inbår min betjent denna granna, *pretentiösa* Phosphoros och lägger den stillatigande på pelarbordet, midt emot mitt skrifbord. Jag har således sett det granna omslaget, det vackra trycket, det holländska papperet (om hvilket det lär göra mången Journalfabrikant ondt), titelbladet med gubben och ugglorna o. s. v. Om således denna skrift i samma mån är dålig, som den genom sin förmättna benämning och högmodiga yta tycks påkalla en allmän bestraffning; så låra väl vissa Dagskrifvare, i hvilkas planer en sådan Ljus-skrift naturligtvis icke kan passa, genast våpna sig, och med ett enda åkslag förkrossa det onda i sin linda. *Un silence dedaigneux* lär förmodligen här icke kunna användas, och inan Andra Häftet ännu sett dagsljuset, skola dessa Litteraturens *Novi Homines* falla som en försonings-hekatomb, vid foren af den goda Smakens altare. Det skall således snart visa sig, huruvida detta är ett företag af några unga författare, som också så gerna ville skriva sin bok, och huruvida de önska värfva sig sådana anhängare, hvilkas entusiasm upplågar och sjunker som halmlågan, utan en publik, som djerfs och förmår bedömma äfven de Mästare, hon mest beundrar.

Detta skall, sedan jag igenomläst den Aurora-röda boken, blifva ämne för följande bref. Du ser att jag är opartisk, och ännu icke tillhör något system, utan att jag derefter, liksom mångden, betraktar begge partierne med kallsinnighet, eller åtminstone som athleter, hvilkas luftfakterier blott tjena att förlusta den höga publiken.

DRYCKESSÅNG.

(Efter Oehlenschläger).

Då gamla världens Gudar flydde
Ifrån vår Pol,
Och då i brännhet gloria grydde
Vår middagssol;

Och då Upplysningen sig tände
Med norrskens glans,
Och då dess vilda strålar brände
Bort Diktens glans:

Då kom en liten Gud tillbaka
Medlidsamt god,
Och bød oss qualens lindring smaka
I Drufvo-blod. —

En skugga bød oss hvarje ranka
Så dunkelt sval;
Till *bild* förbyttes der vår tanka,
Till *sång* vårt tal. —

Höj upp vår tack mot himlabägan
Till den, hvars kraft
Har svalkat oss så mild i lågan,
Med drufvans saft.

I detta brokigt sköna hvimmel,
Bland lek och dans,
Vi tänka oss den milda himmel
Som fordom fans.

Lördagen den 8 December utgifves N:o 45.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMblad,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT-TIDNING

N:o 45.

Lördagen den 8 December 1810.

OM DET NÄRVARANDE STOCKHOLM.

(Fortsättning och slut från Tidningen N:o 44.)

Hans Kongl. Höghet ledsagade till häst den vagn, i hvilken vår vördade Konung och Drottning åkte, och allmänhetens förnöjelse häröfver var obeskriflig. Jag har ej haft tillfälle att skaffa mig erfarenhet af det sätt, på hvilket folkmängden i andra länder eller hufvudstäder yttra sin glädje; men det vet jag, att Stockholmsboarne yttra sin tillfredsställelse förmedelst skuffningar; och det till den grad, att jag icke råder någon med svag kroppskonstitution, att utsätta sig för verkningarne af deras hjerteliga glädjeyttringar. —

Efter denna grannlåt följde Hyllning på Rikssalen — vid hvilket tillfälle Kronprinsen höll ett aldeles mästertligt tal på Fransyska till Ständerna — och Presentation. I anledning häraf, kan jag ej tillbakahålla en anmärkning; den nämligen, att vid dylika tillfällen, då en mängd människor måste visa sig i Gala- eller Hofdräkt, och väderleken är obehaglig, gifves det i Stockholm inga mäktigare magnater, än Herrar Åkare. De föreskrifva då hvilka lagar de behaga, och orsakade deras myndighet, att endast få ledamöter af Kongl. Svea Hof-Rätt kunde sig vid Presentationen infinna.

Utom dessa festiviteter, gaf Hans Kongl. Maj:t tvenne Fripespektakler åt Riksens Ständer, Hof-Staten och Kollegierna. — Vid det andra hade jag tillfälle att vara närvarande, och fick således vid mitt första besök på Operan, se Gustaf Wasa. Man må säga om denna pjes hvad som behagas; med sina många oförnekliga fel, skall dock detta skådespel på Svenskar, göra det största intryck, så länge som känsla för fäderneslandet och fordom förvärfvad ära ännu lifvar Manhems inbyggare. — Och det är så naturligt, då

detta Skaldeestycke är i hög grad nationelt. Der förherrligas våra förfäders ädlaste, största gerning — utländska tyranniets afskuddande — och de gamla ätter, hvilka, genom sin ålder och de store mån de uppammat, förskäffat sig en rätt till vår äkting, visa sig der omgifne af konsternas milda, intagande glans. — För tillfället var den förändring gjord, att ibland Gustafs drömmar, hade han äfven följande syn: på långt afstånd visade sig, bland moln, en vacklande thron. I hast framblixtrade öfver den samma, vår nu regerande ålskade Konungs namn, hvarvid den blef fast och stadgad. En stjerna gick nu opp vid thronens sida, men hastigt försvann hon och ett sorgemoln höljde horisonten, till dess att en sol, med vår nu varande Arf-furstes namnchiffer, förjagade det och gjorde himmelen ljus och klar. — Representationen gick, andra gången åtminstone, i allmänhet temmeligen väl; och med glädje såg allmänheten åter sina gamla ålsklingar, Herr *Karsten* och Fru *Müller*, och bådas aktion uppfyllde till alla delar åskådarnes väntan.

Men jag har kanske redan pladdrat för länge. — Sedan Riksdagen blef afbläst, blef det slut med högtidligheterna, och den vi nu närmast hafva att förvänta, är Hans Excellenz Grefve von *Fersen*s Serafiner-begrafning. Vid tillfälle skall du få några anmärkningar om våra hufvudstads-nöjen.

ÖFVER MUSIKEN.

(Fortsättning från Tidningen N:o 42).

GLUCK bildade sig efter det mest strånga system och efter hvad förstasigpääre nu kalla det okromatiska. Hans äldre arbeten äro torra, deklamatoriska och knappt röjer man der några gnistor af den eld, som sedan antände hans fantasi och hos den 70-åriga Gubben frambragte den yppersta, den mest lågande af alla Theater-compositioner: *Armide*. — "Må vara," säger man, "men vi vete att MOZART författade redan i sin barndom: vi vete, att han, en sjuårig gosse, spelade för Drottning MARIE ANTOINETTE, och extemporerade, sittande på hennes knä." — Vi veta det också; men vi veta än mer. Vi veta att MOZARTS far var en ganska skicklig musikus, som icke lärde sin son annat än musik. Hans method var också så enkel och sonens fattningsgåfva så lätt, att den senare

ganska tidigt kunde göra sig reda för alla harmoniens regler, och den pröfning, som Drottningen vid samma tillfälle lät anställa med den unga gossen, visar det tillräckligt.

Också valde sig dessa män helt andra mönster, än en af våra unga konstnärer här skulle göra. PRÆNESTINI, LEONARDO, LEO, FUX, SEBASTIAN BACH och dess son CARL PHILIP EMANUEL, (samt dessutom LULLI och RAMEAU såsom Dramatister, dem en GLUCK icke ansåg sig för stor att studera), voro dessa mäns ledstjerner. I synnerhet var allas beundran för BACHERNE, särdeles den äldre, utan gränсор. GLUCK sade dem åga ett så öfverflödande snille, att de sjelfva ej visste utrymme dertför. Han tog en af SEBASTIAN GIGUER för klavér och gjorde deraf den häntryckande Arian i sin *Iphigenie i Tauriden* uti 4 akt. "*Gudinna du mig ser inför ditt altar bäfva.*" Äfven Themat till Oraguen i samma Opera igenfinnes hos CARL PHILIP EMANUEL. HAYDN hänviste alla, som reste till honom för att studera musik, till BACHERNE: MOZART sade engång bland en stor samling af musici: "*SEBASTIAN BACH är musikens sol, vi hennes strålar och HÆNDEL vår måna, som frålsar oss i stormen.*" Sjelf gjorde han, två år före sin död, en resa till Thüringen, SEBASTIAN BACHS födelseort, enkom för att samla dem af hans compositioner, som ännu ej voro tryckta; men dog, sedan blott tvenne cahiers hunnit utkomma. Hela verket lär ännu icke vara utgifvet.

Man torde således inse att konsten, äfven i musiken, är lång. Vi skola nu ange de skolsudier, som för en kompositör, så vida han vill förtjena detta namn, äro aldeles nödvändiga: den vidsträcktaste kännedom af Harmonilåran och alla dess grenar; af Sångkonsten och deklamationen; af den stränga kyrk- och fuga-musiken; samt sluteligen kännedom af effekten utaf alla instrumenter, jemte färdighet att sjelf någorlunda kunna spela ett af dem.

(Fortsättning en annan gång.)

D Ö D E N.

Jag andas. Jag lyssnar. Jag vaknar till qual,
Och skådar i tårar det höga.
Jag räknar ej glädjens, men plågornas tal,
Och fradgande bjudes mig sorgens pokal:
Jag dricker, ej slutes mitt öga.
Men roligt är sofva i grafven.

Jag hvilat så ofta i kärlekens sköt,
Men sömnen blef störd utaf drömmar.
Jag drömde om glädjen — och den mig försköt:
Jag drömde om sällhet — och den snart förflöt
I Tidens vidt fötssande strömmar.
Men roligt är sofva i grafven.

Låt pulsarne stanna, låt känslorna dö!
Tag afsked af sorgliga lifvet!
Låt kinderna isas, och isas — till snö,
Och vindar med toner din aska förströ!
Ty det uti himlen är skrifvet:
Att roligt är sofva i grafven.

Se! döden är klädd i sin krigiska skrud,
Han hvifvar kring mig med sin glafven.
Jag dör, och mitt stoft uti himmelska ljud,
Som smälta i kärlek och tona om Gud,
Uplöses i salighets-hafven.
Ack! roligt är sofva i grafven.

Så tryck mig, o Jord! i din isande famn:
Ditt stilla, ditt roliga läger.
Men dölj ej för vandrarn mitt okända namn;
Ty säkert, ack! säkert min slumrande hamn
Är Gubben och ynglingen säger:
Att roligt är sofva i grafven.

R Ä T T E L S E .

I Tidn. N:o 44, sista sidan och andra versen står:

Diktens glans; läs: *Diktens krans.*

Onsdagen den 12 December utgifves N:o 46.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT - TIDNING

N:o 46.

Onsdagen den 12 December 1810.

ÖFVER MUSIKEN.

(Fortsättning och slut från Tidningen N:o 45.)

En yngling, som en gång vill blifva Euterpes åkling, måste ock flitigt bivista gudstjensten i hennes tempel, jag vill säga, ofta afhöra musik i den stora stilen, väl utföras. Tillfälle dertill gifves endast i Stockholm: och man har der i äldre tider utfört GLUCKS Operor, HAYDNS, MOZARTS och HENDELS arbeten, äfven till utlåningars tillfredsställelse. Men äfven nu börja nämnda tillfällen allt mer och mer tryta. Vi, som ingenting våga utan bevis, måste derföre angifva data dertill.

För ett år sedan ungefär gafs i Storkyrkan HAYDNS Skapelse af samma Konstnärer som förut biträdt, och bedömdes i *Jurnal f. Litt. o. Th.* af en Granskare, som, för att uttrycka oss nogt lindrigt, icke hade en aning om allt hvad musik heter. Orgerna skulle ackompanjera dervid, men man kan derom göra sig ett begrepp, när man vet, att dessa spelte s a m m a passager som Fiolerna, hvilka stundom saktade sig, stundom åter sprungo framför Orgerna. Såsom en obetydlig småsak, som vid denna koncert ej förtjenar att nämnas, är, att förste Fiolinen var något högre stämmd än de öfriga instrumenten, förmodligen för att upphöja effekten af det Hela. — Kännare jemförde i sinnet denna musik, som i samma kyrka för några år tillbaka gafs, hvarvid BACHS så kallade *Helig*, samt några chörer af HENDEL spelades, utan att Orgor och Fioler med hvarann syntes löpa kapp, och utan att Anförarn fick det infallet att låta sitt instrument öfverrösta alla öfriga.

Ännu ett bevis. GLUCKS *Iphigenie* gafs, icke långesedan, på Dramatiska Theatern; det Hela under all kritik. Vi vilja blott an-

märka tvenne ställen. I första akten inkommer Thoas, förskräckt af ett spöke, i templet, för att rådfråga prestinnan. Arian, som börjar med: "*Hvad grym uppmärksamhet*" etc. är ett af Tonkonstens mästestycken. Hela fasan af ett sådant uppträde, har GLUCK sökt uttrycka genom den hastigt, entonigt bälvande Basen, samt de punkterade fjerndelarne för Fiolerne. GLUCK hade enkom för denna Aria valt det hastigaste tempo, men nu gafs den med en sådan långsamhet, att Basisterne ordentligt svettades. I Partiturerne stod det *Andante*, men Kapellmästaren visste ej att *Andante* hos GLUCK har en helt annan bemärkelse än hos andra, och att det der nästan är synonymt med *Furioso*. En Kapellmästare måste uppfatta alla individualiteter hos en Kompositör; det är icke nog att han slår takten, han måste äfven inöfva Orchester och Sångare, att liksom i massa uttrycka Geniets skapelser. Dertill fordras en egen talang, som ofta felas sjelfva snillet. GLUCK kunde aldrig sjelf anfordra sina mästerverk, i Paris stod han alltid vid Repetitionerna sjelf på Theatern, och den invigde Orchester-kännarn Rée dirigerade Kapellet. Men vi återkomma till Dramatiken i Stockholm; och framställa för vår inbildning, såsom Thoas, Herr STIELER, en lång person, något kall och mycket för ädelsinnad för att med fördel kunna spela Tyrann.

Chöererne, som följde efter denna Aria, gingo i samma trall: och vi minnas ännu, hur i chören: "*Det är med menskoblod, som Himlen vill försonas,*" balletten inkom, och hur figuranterne med sina långa ben sträckte sig öfver den lilla theatern.

Dessa strödda reflexioner hafva blifvit föranledde genom de musikaliska produkter af Svenska Originalkompositörer, hvilka tid efter annan, ehuru temligen sällan, af trycket utkomma: och öfver hvilka i dessa Blad musikaliska recensioner efterhand skola inlyta; — och hvar till man, om man så vill, kan anse närvarande uppsatts som inledning.

S Ö N D A G E N I P A R I S .

(Författad vid slutet af Februari detta år.)

I hela den kristliga världen gör Söndagen en märkvärdig epok, emedan han, väl icke efter Mosaiska Lagen blir *hållen helig*, men äminstone blir *frad*, hvilket icke betyder annat, som bekant är,

än att göra ett uppehåll i sina vanliga sysslor, och öfverlemnna sig åt lärtjan och en behaglig overksamhet. Israëliternes lagsiftare bestämde hvar sjunde dag till hvila; men den stora nationens styresmän trodde sig bättre förstå saken och tillade ännu tre arbetsdagar, inän den stora hvilodagen fick infalla. Men detta, liksom mycket annat som uppkom under Revolutionen, behagade ingen riktigt: man firade då decad-dagen sållan ensamt, utan gjorde antingen en hvilopunkt midt i den långa arbetsperioden, eller lät man Söndagen vederfaras sin gamla rätt; så att man i alla fall fick två helgdagar i stället för en. Äntligen upphörde äfven denna nya inrättning, och den glada Parisboen gick nu att, utan förvirring, öfverlemnna sig åt sina förströelser.

Utän at beräkna de religiösa bruken, åtskiljer sig i hela kristenheten Söndagen från sina sex ringare bröder, genom finare spis, förnämare drågt och mera syssellöshet; och man kunde liksom kalla honom Dagarnas Konung, honom, som icke sållan låtsinnigt slösar bort, hvad desse i anletes svett förvärfvade. Om man på Lördagen knappt äter sig mått i Paris, så har man om Söndagen en strussmage, hvartill fålt och skog, jord, haf och luft måste sammanskjuta alla sina häfvor. Visserligen kan det väl hända, att man derunder får en kaja istället för en kyckling, en korp för en tupp, och ett visst fyrfotadt djur, som icke idisslar men fångar råttor, istället för en hare eller en kanin, som just icke hånder köparen, men väl den godtrogne frossaren.

Men inän vi fortfare i denna målning af Söndagen vid Seinefloden, vilje vi anmärka, att intet enda drag passar på de klasser, som äro förnåma eller tycka sig vara det. Dessa gens comme il faut hafva sex söndagar i veckan, och då är det billigt att öfverlemnna påöbeln den sjunde. Då det nu är mot goda tonen att visa sig den dagen på offentliga ställen, så är man tvungen att draga sig tillbaka inom sig sjelf, det är inom en öcken, i sanning så odräglig, att man icke bättre kan förinta dessa timmar, än genom drömmar och sömn. Och hela lifvet är ju dock icke annat än en flyktig orolig dröm! Låtom oss kasta en blick i det rum, der Sekreteraren hos Hans Excellenz, Ministern N*, redan bortsofvit åta timmar. Klockan är 11 — med en gråslig gåspning sliter han tillbaka sånggardinen för att se efter, hurudant vådret är. Han önskar i hemlighet, att det måtte regna; ty annars kunde han komma

i frestelse att spatsera på Boulevarden, hvilket idag endast passas Bokhållare, Bodberjenter och Sekreterare hos Pöbeln. För aftonen är han utan bekymmer; ty han skall ledsaga en Dame till Theater Français, det enda skådespel, hvilket *gens comme il faut* om Söndagen möjligtvis kunna besöka. Damen är väl bara en modekrämerska, men ung, tåck, förmögen och lefverantinna för Ministerns fru. Således blir aftonen dräglig nog — men hvad skall man under tiden ta sig för? Ministern har sedan igår varit borta, och Sekreteraren har således en oinskränkt rätt öfver sin tid. — Full af förtviflan, drar han långsamt förhånget tillbaka och nedgräfvit sig i sängen, för att åter i Morpheus armar döda några timmar. Men olyckligtvis klappar frisören. Han ber honom dra åt h — e: men mannen, länge van vid denna address, låter icke afvisa sig, utan klappar så länge, tills man öppnar dörren och låter frisera sig.

Läsaren tillåte mig att göra honom närmare bekant med den ankommande. Icke må han med ett förnämt axeldragande småskåmmas för främlingen, så vida han ej vill anses som en föraktare af de sköna konsterna. Vår man är nemligen en *konstnär*, och det i dubbelt afseende: ty han rakar också, och om vi derunder litet lyssna på honom, skole vi förvånas öfver hans talanger. Han förstår sig äfven så väl på staternas meteorologi, som på förändringarne i luftkretsen; han vådrar krig på långt håll och slutar fred, innan de stridande makterne ännu börjat underhandlingarne; han känner på ett hår arméernas styrka, räknar liken på slagfälten, och misstager sig aldrig, äminstone högst på ett par noller. Men då dessa ämnen icke synas vilja intressera Herr Sekreteraren, sänker han något rösten och skrider till de Storas *Chronique Scandaleuse*, hvarvid han alltid bifogar det Herodotiska: *Man säger*, för att derigenom, liksom Historiens fader, förbehålla sig det blygsamma anseendet af Scepticism.

(Fortsättning en annan gång.)

Lördagen den 15 December utgifves N:o 47.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT - TIDNING

N:o 47.

Lördagen den 15 December 1810.

GRAFSTENEN.

(Efter *Matthisson*).

O mossbevuxna sten, du fridens runa,
Var helsad mig på Herrans kyrkogård!
Så länge solen glänser ån och Luna,
Är Du den Frommes vård.

För sekler sen förstummades de sänger,
Dig vännen gaf; han ock en stoftbild är!
Och ingen mö, på sorgsna pilgrimsgånger,
Dig vårens förstling bär.

Hvem nämner slumrarns namn? Till hälften plänad;
Den dystra hufvudskåln dig smyckar ån;
Din skrift försvann; i mossan, tåt och grånad,
Jag fåfångt söker den.

Till dig jag ilar, trött af verdens hvimmel,
När aftonrodnan öfver lunden flyr,
Du fridens altare! der dygdens himmel
I Hoppets gloria gryr.

S Ö N D A G E N I P A R I S .

(Fortsättning från Tidningen N:o 46).

Mellertid ljusnar dagen allt mer och mer. Kopparslagarna, Tennjutarna och Smeden m. fl. gå till Seine-stranden för att handla opp kol, hvilket de dagen derpå tänka afhämta: Timmermannen, Murmästaren och Stenhuggarna se sig om — vid ingången till *marché du Temple* — efter Gesäller, ty vid den annalkande våren ta byggnaderna öfverhand. Skomakarna fram öker bland sitt läderförråd hvad han tror sig behöfva för nästa vecka, och Skräddaren lägger nu sista handen vid ett arbete, som han för tre veckor sedan lofvat färdigt.

Si, öfver Boulevarden bära två Snickar-gesäller ett mahognyskrifbord; ett par lärgossar med ett dussin stolar på hufvena, trafva bredvid. Alla springa hurtigt på, utan att bry sig om någon som kommer dem i vägen: den olycklige, som oknuffad sluppit från gesällernas armbögar, prisar sig lycklig, om pojkarne med stolsfötterna endast stöta hatten från hufvudet, och icke ett eller annat öga följer med. — Men hvi kunna väl dessa ha så brädt-om? Vi vete ju redan, att Pariser-handtverkarne gjort sig en äresak af att aldrig hålla ord. Dock — bärarne veta väl, hvad de göra. En Notaries tjugervå-åriga fru har märkt, med hvad brinnande drift den förste Skrifvaren underlåttat hennes gamla mans göromål: hon önskar därför visa honom sin tacksamhet, och det första proffet deraf, äro de nu under vägen befintliga möblerna. Men då Notarien är något girig, och det skulle göra henne ondt, om den äfven så artiga som flitiga ynglingen blott skulle ha förtret för sin ifver; så har hon tillsagt Snickare-gesällerna, under löfte af en hederlig drickspanning, att skaffa säkerna i huset och på Skrifvarns kammare i femte våningen, innan den gamle stigit opp; så långt plägar den gamle, af podager plågade, hedersmannen aldrig klättra opp. Nu gissar man, hvarför bärarne så ofta vid hviloställena se på klockan. Också äro de sluga nog, att vänta sig än en drickspanning. För ynglingen kan det nemligen icke vara likgiltigt, hur man skall dömma öfver honom hos Snickaren, dit Damen säkert snart far, för att betala möblerna. Ett godt rykte är ändå alltid en rekommendation mer, och skulle Herran engång hådankalla Gubben från Registraturen — hvem vet . . !

Tidigare än vanligt, ströfva om Söndagen äfven Doktorer och Vattenbårare omkring, beggedera lika outhärliga, och vid dålig väderlek de enda som möta hvarandra på de öde gatorna; ty Parisboen skyr ingenting så mycket som regn, hvilket åter Vattenbårarne och Doktorerne måste hålla i åra; de förre, emedan vattnet hör till deras element, och de senare, emedan det är den kraftigaste beståndsdel i deras oräkneliga Tisaner. De af *Neptuns* och *Eskulaps* söner, som åkande drilva sina vårf, tycka sig vara förnämre än deras Embetsbröder som trampa stengatan, ehuru Vatten-åkaren icke säljer bättre vatten än Vatten-båraren, och Doktoren i *Karossen* icke sällan kurerar färre Sjuklingar än hans Kollega till *fofs*. På Herrans dag sluter *Minerva* igen sina Auditorier, lägger *Gudinnan* med de förbundna ögonen ned Svärd och Vågskål, gömmer *Mercur* pungen, och i hans rika salar, der annars hela Berg af gull och silver hopa sig, löpa Bokhållarne okaminade och med nakna fötter omkring. Allt sträcker gevär för Söndagen; allt synes vördnadsfullt böja sig för honom. Endast han, som från tidens begynnelse gåckat Visheten så väl som Dygden, Rikedomen så väl som Högheten, den oblyge Brodern *D o d e n*, står kall och styf, och hans lia härjar människobarnen utan undantag. Sjelf den värsta Sabbatsbrytare, sätter han Snickare och Apothekare, Prester och Klockare, Likbedjare och Liktalare, Sorgfolk och skämtande Arsvingar i rörelse, och tvingar Doktorerne sjelfva, som sedan årtusenden, ehuru förgäfvess, anställt parforce-jagt på honom, att vanhelga sabbaten. Melertid plåga de Parisiska Eskulaperne, merendels blott tillbringa första hälften deraf vid sjuksängen, för att äntligen kunna få njuta den sista i sällskap med friska och glada människor.

Men på intet ställe råder denna dagen mer lif- och verksamhet, än i den Sinnliga Njutningens tempel, det är, på Källarna, Kaffehusen och hos Restauratörerna. Här står en rubinröd Kypare och tappar ur ett och samma fat *vin ordinaire*, *vin de Macon* och *vin de Beaune*. Derefter sätter han för gästerna en rätt *comme il n'y a pas d'autre à Paris*, hvarvid han dristigt beropar sig på Kännarens omdöme, hvilka för skam skull, ehuru med grimacer, bekräfta detsamma. Der sitter vid ingången till Kaffehuset på en bänk en *Garçon*, väl friserad, men med hängande strumpor, och bränner i en kaffebrännare af blåck, Arabiens aromatiska bönor. I det han öppnar maskinen för att se efter, om inte det än är slut på det

fråkiga rystandet och skakandet, faller ett par lod puder derin ifrån hans hvita hufvud. *N'importe!* Brändt mjöl smakar inte stort anorlunda än brändt kaffe. Han slår således hastigt igen locket, för att snart sluta sin syssla. Mellertid ha gästerna redan länge väntat på den balsamiska drycken och låst sönder Tidningarna, som om aftonen mera likna en disktrasa än ett blad papper.

Låtom oss nu kasta en flyktig blick in i Köken; — endast då låra vi oss att beundra den Parisiska kok-konsten i all sin höjd. Der ligger en calf; nästan lik ett missfoster, äminstone ha hans lefnadsdagar i denna verden icke varit fler än tvenne. Blå och sliskig, kan han icke ses utan våmjelse. Men en behändig köks-gosse rusar på honom, bortskår de mest tvetydiga bitarna till fricassée, och späckar det öfriga, hvilket om aftonen på matsedeln står att låsa som ett kosteligt *fricandeau au jus*, à la *chicorée* eller *aux épinards*. — Der hänger en hind, som på ången sprang öfver ett dike och bröt af sig ett ben, och blef några dar derefter, ihjälsvulten, dragen derutur. Dess bedröfliga ändalykt förråder sig redan långt ifrån genom lukten. *N'importe!* Man lägger henne styckevis i åttika, låter denna duktigt bita igenom, och efter några dar har man en ypperlig *filet de chevreuil* (råstek). — Der borta under duken ligger en hop fågelbon och halfåtna stekar, bredevid stå några fat farce och pastej-saucer — resten af en *grand diné* hos ***ska Ministern, från hvars kock den hushållsaktiga Restauratören köpt alltsammans, för att dermed traktera sina Söndagsgäster. Hur låra nu desse vattnas i munnen, när de på matsedeln låsa *tourte de godiveau*, *capitolade de volailles* och *vol au vent à la bechammelle!*

(Fortsättning en annan gång.)

Onsdagen den 19 December utgifves N:o 48.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,

Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT - TIDNING

N:o 48.

Onsdagen den 19 December 1810.

D E N D Ö E N D E S V A N E N *).

"Måste jag ensam blott beröfvas den ålskliga Sängen?" —
Suckande talade så till sig sjelf den gungande Svanen,
Der han badade stum i glansen af aftonrodnan:
"Nåstan blott jag i hela de fjådrade skarornas rike?
"Vål missunnar jag ej den snattrande gåsen sin stamma,
"Ej den kacklande hönan, och ej den Junoniska fågeln:
"Dig, Philomele! blott afundas jag henne, när klangen
"Ljufv fördröjer min simmande färd, och saktare ringar
"Vingen på vågorna slår, och jag dricker af himmelens purpur.
"Gyllene aftonsol! hur ville jag då dig besjunga,
"Sjunga ditt sköna ljus, och min sällhets snabba minuter,
"Doppa mig ned i den våg, som speglar ditt rosiga anlet,
"Dö med det sista förklingande ljud af mitt tynade melos!" —

Suckade så, och stilla förtjust han sig sänkte i vågen.
Knappt han åter från ytan höjt sin silfrade klådnåd,
Då på stranden en Gudagestalt den sörjande lockar.
Solens och Sångens Gud, den sköna, den ömmande Phoebus,
Såg han, och plöjde sin krusiga ban till Delierns fötter.
"Hulda väsen, dig ske som du bad," så talade guden:
"Ofta den fromma bönen jag hört ur ditt tigande hjerta;
"Ödet förbjöd mig att förr bevilja dig Konstens förtrollning!"
Sade, och log, och rörde vid svanen med himmelska lyran,
Sedan han stämt på henne den ton de Evårdlige höra.
Stilla berusande genomklang han den Pythiska fågeln,

* Idéen af Herder.

Som upplöst i musik och fördräukt i melodiska böljor,
 Andades ut den rhythmus han lårt af Skönhetens fader.
 Tacksamt glad, han solen besjög, den milda, den klara,
 Sitt oskyldiga, saliga lif, och den glänsande insjön,
 I hvars fredliga vass han lyssnat till sferernas hymner.
 Lugn, som hans bild, så rundade sig den harmoniska sången,
 Långa ringar på vattnet drog hans smältande dallring.
 Dock, hvad under! hur är han förbytt! nu saknar han stranden,
 Der hans jordiska enfald lekt i trånande drömmar.
 I ursprunglig olympisk gestalt han Elysium skådar,
 Och vid Apollons fot sig befinner, och samma plataner
 Skugga hans genomskinliga bädd, som fordom, då här hans
 Sjal och hans makas sjal iklåddes de snöiga skrudar.
 Sången, som honom i lifvet förnekts, var blifven hans svansång,
 Måste hans lemmar lösa i frid: ty de Eviges scala
 Hade han hört, och en Gud med anlet mot anlete skådat.
 Tacksam han nu sig smög till Apollons fötter, och lyddes
 På hans gudomliga röst; då äfven den trogna gemålen
 Kom; i rörande enkosång hon till döden sig klagat.
 Oskuldsgudinnan till ålsklingar nu dem korade begge,
 Och till spann för sin musselvagn, när i Ungdomens sjö hon
 Långtar att bada, och ljuft snöglänsande makarna sjunga.

Tålmod, du hjerta som spås af anande vemod!
 Hvad dig i lifvet förneks, den öfversvinnliga kraften,
 Som lik en blix till ether förtår den sinliga slöjan,
 Gifver dig Dödens nalkande stund. Var stilla och hoppas!

A.

SCHACH-SPELETS UPPFINNING.

Man har gjort *Palamedes* till uppfinnare af ett slags spel med
 sten-kåglor, och med detta spel förvexlat Schach-spelet, som dock
 har ett mycket senare ursprung. I Europa var det icke bekant före
 Korstågen. Det är ett österländskt spel.

De första vesterländska skriftställare, som nämna det, äro för-
 fattarne till *Riddar-historierna om Konung Artus*; bland Grekerna
 åter är det den lärda prinsessan *Anna Komnena*, som kallar det

Zatrikion, och berättar, att hennes landsmän lärt sig det af Perserna. Men äfven desse tillstå, att uppfinningens åra icke tillhör dem, utan att det först i den stora Khosru's tid (således i midten af sjetta århundradet) blifvit dem meddeladt af Inderna. Ungefär på samma tid, eller under Wu-Ti's regering, hafva äfven Chineserna, enligt deras egna vittnesbörd, erhållit det från samma läromästare. —

Ibland Inderna således, vid början af femte århundradet, skall en Bramin vid namn NASSIR, *Dahers* son, hafva uppfunnit Schachspelet. Anledningen såges varit denna. Den då varande unga och mäktiga Konungen af Indien, *Behram*, var fallen i ett fel, som icke är sällsynt bland Asiens monarker, nämligen att hysa för höga tankar om sig sjelf och för ringa om sina undersåtare. Hundrade andra hederliga män, Rajar och Braminer, hade sagt honom rätt fram, att ett sådant regerings-system icke på längden skulle bära sig; men som Schacher icke gerna resonnera, så fingo de fleste af dessa hedersmän umgälla sin frimodighet med lifvet. De naturliga följderna uteblefvo ej länge. Redan gifvo de förtryckta folken genom vådliga tecken tillkänna, att de icke längre ämnade tåla; redan började Herrar Raja's, Nabob's, Bundsförvandter och Fiender, med ett ord: alla vederbörande, att benyttja dessa omständigheter till temligen sjelfständiga afsigter: då den ofvannämde Vise fick det infallet, att på godt manér öppna Konungen ögonen öfver hans belågenhet, och öfvertyga honom om den sanningen, "att en Förste måste bli matt, när han öfvergifves af sina undersåtare, eller inga fler har kvar." Hans föregångares exempel hade lärt honom, att han genom något sinnrikt medel måste låta Försten sjelf gifva sig detta råd. Till detta ändamål uppfann han *Konungaspelet*: hvarest Schachen eller Kungen, fastän den viktigaste af alla personerna, likväl behöfver alla de öfrigas beskydd, då han sjelf hvarken är skicklig till anfall, eller ensam kan skydda sig mot sina fiender, om ej hans undersåtare göra det förnämsta dervid: och hvarest de gemena soldaterna förrätta de viktigaste manövrerna, och derföre på allt vis böra skonas, emedan förlusten af en enda kan vara tillräcklig, att förorsaka Kungens undergång, eller åtminstone påskynda den.

Det nya spelet blef snart bekant öfverallt. Konungen hörde talas derom, och bekom lust, att lära det af Uppfinnaren sjelf,

Braminen kallades till hofvet; och under förevändning, att förklara spelreglorna för Hans Indiska Majestät, fann han tillfällen nog, att på ett fint sätt, som icke kunde sára Monarkens fåfånga, bibringa honom alla de stora sanningar, hvilka kostat så många hofmästerliga Rajar och Braminer den förfärligaste onåd.

"Dahers Son," sade *Behram* till den *Vise*, "jag märker att du är en man, i hvilken vishetens ande bor: begår fritt hvad jag skall gifva dig, det vare så djupt eller så högt du vill; fordra ända till hälften af mitt rike, det skall beviljas dig!"

Nassir, den *Vise*, bugade sig med sitt anlete till jorden, och svarade Konungen: "Min Herra Konung, om jag hafver funnit nåd för dina ögon, så bevilja mig det, som jag nu dig ombedja vill. Si, jag hafver afdelat taflan af mitt spel, som ligger här inför Dig, i fyra och sextio fält. Så befall nu Dina tjenare, dem du öfver sådeshusen satt hafver, att de på första fältet lägga ett hvetekorn, på det andra två, på det tredje fyra, på det fjerde åtta, och så alltid på det nästföljande engång till så mycket, som på det föregående, och så ända till det sista af de fyra och sextio fälten: och min Herra Konungen låte detta varda min lön!" —

(Fortsättning en annan gång.)

TILL MIN GRÅTANDE FLICKA.

Hendecasyllabon.

Åter tårar, himmelens perldagg lika,
Hulda! ned på kindernas rosor droppa,
Och på barmens svällande friska liljor!
Ofta du mig flyktig ju nämmt? — O må jag, —
Lik de flyktiges afbild, glada fjåriln, —
Då från dessa tjusande blomster suga
Daggen bort, med brunstiga kärlekskyssar! —

Lördagen den 22 December utgifves N:o 49.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,

Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT - TIDNING

N:o 49.

Lördagen den 22 December 1810.

S Ö N D A G E N I P A R I S .

(Fortsättning och slut från Tidningen N:o 47.)

För att gifva Läsarn ett åskådligt begrepp, huru en anständig Borgarefamilj från Förstäderna njuter sitt Söndagslif, skola vi följa den åt några timmar. Se, der vandrar husfadren med sin åkta hälft vid armen, ett barn vid handen och de fullvuxna döttrarna årbart framför sina föräldrar, alla klädda i sina högtidsskrudar, som för ett halft år sedan voro på modet. En tropp unga Herrar följer dem på något afstånd, och ler öfver deras täpighet, beundrar deras friska färg, hvilken, liksom deras kläder, förräder mer anständighet och soliditet, än mode. Tåget stadnar på Carousselplatsen, hvar-est i dag är stor parad. Man begapar der det tusengånge förut sedda: man förnöjer sig öfver Generalernes glans, Lifmameluckens prakt, troppens plie och räkner hur ofta Soldaterna ropa: vive l'Empereur! — Sedan äfven här icke är mer att se på, vandrar man åt Tuilerie-trädgården, der alla stolarne redan äro så fulla, att sjelfva Petit-maitren från Chaussée d'Antin, som behöfver tre stolar för att lägga sig sjelf, sin förfärliga hatt och sina smala ben på, i dag måste låta sig nöja med en, och försaka en ställning, som bjudes af den goda tonen. — Men hvad? Man har ju på en hel evighet — sex dagar — icke besökt Boulevarderne. I regulier ordning marcherar vår familj åter dit; flickornas ögon gnistra af glädje, ty de veta att Mode-handlerskan i dag har sin bod öppen, fast klockan är half fyra, och pappa nekar i dag icke sina barn ett litet lappri. Strax utanför boden stå sjutton karlar, alla inom några få kvadrat-alnar, hvar och en med en hel köpmansbod på armen, hvars alla varor kosta lika mycket: "Voilà la boutique! à prix

fixe!" — skallar det från alla sidor. "Voilà la Boutique à 2 Sols, 6 Sols, 12 Sols, 15 Sols, 30 Sols, 3 Livres" o. s. v. Men ett par steg längre bort står en karl, som, lik en aktör, fäktar med händerna i luften, och från hvars Stentors-tunga följande ord oupphörligen utgå: "Bara 24 Sols! Bara lumpna 24 Sols! Det är obegripligt, det är oerhört att man säljer något sådant för 24 Sols! Men jag vill skänka bort det, jag vill ruinera mig, jag vill denna afton göra bankerott: allt för publikens skull. Hit, hit med 24 Sols!" — Vår goda Kryddkrämare (detta lär väl vår man vara, om vi ej bedraga oss) runkar ganska förståndigt på hufvudet, men frun har redan öppnat börsen.

Snart tvingar dock människoslågtets arf-fiende, hungern, familjen till ett nytt tåg. Man hastar att hos en Restauratör sluta stillestånd med honom. Den strålande spegelsalen, den sköna upplysningen, de med snöhvitt duktyg betäckta och med blänkande kristallflaskor och glas besatta borden, stojet af de glada gästerna, som redan tagit plats i detta Eden - - - allt försätter familjen vid sitt inträde i en förvåning, som framlyser från deras glättiga ansigten. Håpnande står Husfadren — *dux gregis* — ett ögonblick stilla och ser sig omkring. Åt hvad sida skall han vända sig, vid hvad bord skall han sätta sig ner? Han försöker vid ett - - - det är för litet; vid ett annat - - - det vill också inte gå an. Han, som veckan igenom på stående fot slukat i sig sina bitar, kan i dag icke finna någon plats, som är bekväm nog och honom värdig. Äntligen slår han sig ned på en stol; den ståtliga husfrun midt emot honom, med gossen vid sidan och Demoisellerna till höger och venster, men, för de unga Herrarnes skull, med ansigtet vändt mot väggen; dock ta de sig, under det de sätta sig ned, den friheten, att oförmärkt skrufva stolen något snedt. Nu tager fadren matsedeln, genomläser honom minst fyra gånger, hvisskar ett par ord tversöfver bordet, och ropar sedan med stark röst: "Garçon!" —

Den nästa punkten, hvarvid Upppassarens åtgärd är af nöden, angår vinet. Med lika många servietter under armen, som han räknar gäster vid bordet, hoppar gossen fram, väl friserad i hvita silkesstrumpor, och frågar: "Quel vin voulez vous, Monsieur?" — På det svar som derpå följer, beror det nu, om den frågande skall bemöta vår familj med aktning och ifver, eller som folk, som väl måste hålla till godo att vänta litet, Svarar den tillfrågade: "vin

ordinaire" — hvilket i alla fall måste ske med låg röst — så må han akta sig, att vidare kalla uppässarn för Garçon. "Monsieur! Monsieur!" måste han ropa, och icke förtycka, om han tie gånger får upprepa det, innan gossen gör sig den mödan, att ge akt derpå, hvilket också sluteligen sker med ett slags nedlåtande. Men vår kryddkrämare, som är en förmögen man och i dag icke vill spara något, fordrar med hög röst icke blott *vin de Beaune*, utan också några dussin ostron, och svingar sig derigenom, i uppässarns och grannarnes ögon, till en höjd, hvaröfver en Bankier vid *Chaussée d'Antin* icke skulle skämmas. "Monsieur, vous serez servi dans l'instant," svarar gossen bugande, flyger ut genom dörren och upprepar utanföre köpmannens begäran med en röst, som genljudar öfver hela salen.

Detta "dans l'instant" får dock inte förstås alltför bokstafligt: gästerna äro för många, ett par dussin ostron låta icke så snart öppna sig; också måste man litet afräkna på fransyska fantasien och språkbruket, hvilka alltid ila långt före verkligheten. Vår familj har således fullkomligt tid att rådslå öfver rätternas val: under hvilka underhandlingar det lilla bordet vinner ny förstärkning. Det är en Provincial, som nu för första gången befinner sig hos en Parisisk Restauratör. För honom är den med hundrade namn öfverlastade matsedeln äfven så obegriplig, som *tabula Isiaca* eller *marmora Arundeliana*. Kryddkrämarn märker främlingens förlågenhet, som med en frågande mine ser på honom. Af natur och vana förekommande, lutar han sig till honom, och underrättar honom, med synnerlig sjelfförnöjelse, genom en *commentarius* öfver de viktigaste artiklarna. Tacksam bugar sig flera gånger den andra tillbaka, förundrande sig i hemlighet, hur *en* menniska kan veta så mycket.

Sedan ungdomen, i spänd väntan öfver de ting som komma skola, redan förtärt ett af småbröden, så anlånda äntligen ostronen samt de öfriga rätterna. Hvar och en recenseras strängt, och slutet blir alltid: "c'est bon, c'est excellent!" Också förtåres allt med en appetit, som lika mycket hedrar värden som gästerna; hvarunder kryddkrämarn icke underlåter, att flitigt hålla gossen i rörelse; och skulle också ej *han* en dag i veckan få befalla, hvilken sex dagar måste stå hvar Savojard till tjänst, som begär för 2 styfver peppar?

Äntligen börja kindbenen röra sig något långsammare, och under

det Herr Handelsmannen ännu begär ett halft kvarter vin för att låta *Fromage de Rocfort* vederfaras sin rätt, begär frun *les petites affiches*, "pour voir la liste des spectacles." Efter många debatter beslutar man omsider att gå på komiska operan, der man i afton spelar *Ma tante Aurore* och *Monsieur de Chalumeau*, som lofvar bröstet och den fulla grannen en helsosam rörelse.

"Panem et Circenses!" var i Kejsarnes tid den stora nationens litani vid Tibern: "Panem et Circenses!" ljuder den stora nationens dagliga morgonbön vid Seinen. Hvad i Peter den Stores tid skägget var för Ryssarna, är theatern för Fransoserna. Theatern är deras himmel på jorden, ändamål för alla ändamål: brödet må knappas; men så länge några fria skådespel finnas, kan ingen fransysk regent vackla på sin thron.

Hufvudsaken är denna dagen, att spektaklet varar bra länge, och att der är mycket folk. Parisarns förnöjelse tillvexer synbart i samma mån, som skådespelshuset blir fullt af folk; först när det börjar att felas plats, är han riktigt *à son aise*, men är man vid hvart andetag i fara att quäfvvas, då har hans lycka hunnit sin höjd. Vid alla högtidligheter, är det ett nödvändigt behof att det skall finnas minst tre gånger så mycket folk, som annars med bekvämlighet kunnat få rum. Vid en *dîner comme il faut*, måste gästerne till hälften sitta i hvarandras knån; vid en rätt lysande *bal de grand genre* de närvarande för stoj och stampande ingenting höra af musiken: kort, den goda tonen fordrar att man skall quäfvvas ihjäl, och en Dame skulle vara *au désespoir*, om man icke följande dagen sade om hennes *soirée* (aftonsällskap, hvari man dansar, spelar, musicerar, dricker the o. s. v.): "ah! qu'on y était bien! qu'on y étouffait!"

Skall således Parisboens Söndagsglädje vara fullkomlig, så måste han på theatern se tre till fyra pjäser, eller åtminstone nästan ett dussin akter, alla vinklar och hörn af salen vara fullpackade med folk, dervid pladdras tillbörligt, och det larmfulla huset först lemnas vid midnatten. Träffa, som merendels, alla dessa omständigheter tillsammans, så ha hans önskingar uppnått sitt högsta mål; ingen är lyckligare än han, och glädjedrucken begifver han sig hem, klagande öfver ingenting mer, än att det blott en gång i veckan är Söndag, och att Josuas' konst, att låta solen stå stilla, olyckligtvis gått förlorad.

Lördagen den 29 December utgifves N:o 50.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare.

ELEGANT - TIDNING

N:o 50.

Lördagen den 29 December 1810.

SCHACH-SPELETS UPPFINNING.

(Fortsättning och slut från Tidningen N:o 48.)

Då Konungen detta hörde, kom han uti en stor vrede, och föraktade Braminen uti sitt hjerta, sägande: "Du har icke fordrat såsom en vis man, utan såsom en narr. Menar du kanhända, att jag icke makt hafver att gifva dig någonting stort, då du af mig begär slik ringa ting?"

Men Braminen blef vid sin utsago, att han vore fullkomligt belåten med den sökta belöningen, och tillade, "att om Hans Majestät funne det vara för litet, så stode det ju i hans skön att låta gifva honom dubbelt så mycket." Konungen skickade således efter Uppsyningsmännen öfver sina sådeshus, och befälte honom lemna Braminen hvad han begär.

Men snart visade sig, att den vise NASSIR i denna bön åter velat bibringa sin Herre en indirekt lärdom. Ty Uppsyningsmännen öfver sådeshusen kom innan kort åter tillbaka, och försäkrade: "att han väl börjat uträkna summan af de hvetekorn, som Konungen befällt lemna Braminen; men innan han än hunnit öfver hälften af talet Sextiofyra, hade han funnit den så ofantligt stor, att all vidare räkning vore honom omöjlig. Allt hvad han kunde säga derom, vore: att allt hvete i hela riket ej var tillräckligt, att blott betala hälften af den såd, som Braminen enligt Konungens löfte ägde att fordra" *).

*) Man har uträknat, att hela Summan ej skulle erfordra mindre än sextontusende trehundra och åttiofyra städer, i hvilka hvardera vore ettusende och tjugufyra sådesmagaziner, i hvardera magazinet hundrasjuttiofyratusen sjuhundra sextiotvå mått hvete, och i hvardera

Nu uppgick på engång ett ljus för Konungen; han märkte, hvad *Dahers* Son gifvit honom att förså genom denna bön, låt hämta honom till sig, och sade: "Nu ser jag, att Guds vishet bor i Dig; från denna stund skall mitt folk regeras efter Din mun, och Du skall äta ditt bröd vid mitt bord!" — Och den vise *NASSIR*, tillägger den Arabiska historien, lefde med Konungen, och var honom en broder och vän i alla deras lefnads dagar. Och Konungen använde på sig sjelf *Braminens* spel-ktioner, ändrade sin vandel, återvann sina undersåtars hjertan, och afvände derigenom alk den olycka, som hade dragit sig tillsammans öfver honom. —

Man känner ej, huru detta spel i Indien och af sin uppfinnare blifvit kalladt. Då det kom till Persien, erhöll det der namnet *Schatreng*, eller *Schatrangsch*, Konungsspel; och detta namn behöll det äfven hos Araberna, genom hvilka det förmodligen i medeltiden kom till Spaniorerna, som kalla det *Xadrag*, eller öck med den Arabiska artikeln *Al Xadras* och *Axadras*. Grekerna, som troligtvis under Bagdadske Kalifernas tid lärde känna det af Araberna, benämnde det, som sagdt är, *Zatrikion*; Fransoserne *le Jeu des Echecs*, och Germaniska nationerna *Schach-spiel* (de förra af det Arabiska ordet *Schek* eller *Scheik*, de senare af det Persiska *Schach*); de nyare Latinarne *Ludum Scachorum*, och Italianarne *Scacchi*.

mättet trettiotvåusen sjuhundra sextioåtta korn; hvilket vore mer hvete, än alla sådesmagazin på hela jordklottet sedan verdens skapelse torde ha innehållit.

T I L L A L L M Ä N H E T E N .

Genom föregående Tidning är den benågne Läsarn redan venerad, att detta Blad, som han nu tager i sin hand, är det sista af *Elegant-Tidningen*. Läsare och Författare besinna sig således midtemot hvarandra; begge icke utan en viss förlågenhet, ej vetande huru de bäst vid afskedets stund skola bibehålla det lugn och den värdighet, som anstår ädla och bildade män.

Sedan en half timme står redan Författarn bugande framför den benågne Läsarn, som borttonkar den tår, som simmar i hans blåa öga, och quäfver den suck af ousågelig smärta, som sakta hälver hans bröst. Författaren åter vill på ett tjenligt sätt låta den-

ne förstå — hvad han redan vet — att *Elegant-Tidningen* skall upphöra, och just emedan de hafva hvarken mer eller mindre att säga hvarandra, uppsår denna pittoreska scen af förlägenhet. Våll är det lätt för en Auktor, som vid sitt skrifbord kan skapa sig hvad ideal af Läsare han behagar och låta en hel värld dansa omkring sin lampbelysta kammare, att skriva herrliga dedicationer, företal — och till och med eftertal; men då man, liksom vi, befinner sig ansigte mot ansigte med honom, är det icke så lätt, att finna på de rätta orden eller ens den rätta tonen. Ty churu god vän. Författarn också är med sin Beskyddare, så är det dock dennes högsta nöje att i hans tal söka opp någon falsk bild, någon onyttig prydnad, eller något oklassiskt talesätt: ja, knappt försöker den förre att öppna munnen, förr än hans panna lägger sig i kritiska skrynklor, hans näsa blir synbart spitsigare, och hela den läsande varelsen allt mer och mer smakfull och förständig.

Men då Förf. omsider erinrar sig, att ord äro oundärliga för att åstadkomma ett samtal, så bemannar han sig äntligen, och begynner med sväfvande röst:

"O Läsare, emedan du vet" - - - här tåkar han i ny ångest: i rätt tid påminner han sig, att detta gammalmodiga bruk, att tilltala läsarn med du, uppkommit i de tider, då auktorer trodde sig visare än denne, och alldeles icke passar för vårt århundrade, då hvar och en läsare håller sig för så klok och förnåm som auktor, och icke utan ett slags nedlåtande ser ner på dess skrifvande person, som nästan anser sin åra desto större, ju flera läsare han har. — Dock än engång förnyar den Olycklige sin bugning och börjar ånyo:

"Herr Läsare! med djup vördnad nedlägger jag för Edra fötter den 50:de — ack, den sista — Numran af *Elegant-Tidningen*. Detta Blad har nu uppfyllt sin bestämmelse, som var att visa, huru en *Elegant-Tidning*, äfven i Sverige vore möjlig, hvilket bevisningsätt jag, liksom mina andra colleger i den ephemeriska ligan, dymedelst tillvågabragt, att jag på mitt Blad med stora bokstäfver låtit dittrycka denna titel. Vår *Tidning* är dessutom nu mera umbärlig, sedan Utg. af *Jurnalen*, som alltid söker hålla jemna steg med sin tid, äfven upptrager mode-underrättelser och festivitets-beskrifningar, m. m. i sin förråfliga *Jurnal*, hvarföre vi, såsom Hr Läsarn väl vet, under de sista månaderne bytt om roller med hvarandra, och *Elegant-*

Tidningen således öfverlemnad mode-artiklarna åt *Jurn. f. Litt. o. Th.* och deremot själf upptagit de litterariska, som der icke funno någon plats. Vårt hufvud-föremål har ständigt varit att intressera den vårda Publiken; men om vi derunder någon gång i vissa saker skulle öppnat några nya åsigter, förallmänligat vissa i vårt land ännu dunkla begrepp, samt genom smärre och allmänt fattliga skaldestycken sökt anvisa en *sundare smak*, så hoppas vi, att den billige Läsaren därför skall förlåta oss. Framför allt bedja vi honom icke uttyda hela *Elegant-Tidningen*, från N:o 1 ända till N:o 50, såsom en djup och någorlunda väl underhållen ironi. För öfrigt är det tyvärr en enda påbörjad uppsatts der, som icke fått rum, neml.: slutet af *Rec. öfver Aura*. Men om någon skulle vara intresserad att se detta slut, så ämnar jag i *Dagligt Allehanda* be honom uppge sin address, då han per posten skall erhålla hela paketet till sig. — Således då denna *Tidning* lemnar rum för en högre medtållarinna, utbe vi oss för Eder, Herr Läsare samt den eleganta världen få presentera *Tidningen* i *Blandade Ämnen*, med hvilken *Elegant-Tidningen* icke har Förläggare och allraminst Författare gemensamme. Ännu ägde jag mycket att säga den ädla Läsarn, om jag icke fruktade, att ej mera får rum i den femtionde Numran af vår *Tidning*."

Till svar på denna harang tacktes det Läsarn hålla följande klassiska tal:

"Min k. Herr Författare! — Jag är sensible för det bemödande Ni använt att roa och förnöja mig: men hvad era öfriga planer angår, vill jag hoppas de egentligen varit inga. Liksom den goda tonen i en societé är bäst, der som fins ingen, likaså vill jag säga Er att en *Tidning* är god; ju mindre plan man kan upptäcka. — Jag tillstår för öfrigt, att jag icke utan en djup rörelse kan taga afsked från Er och Er intressanta *Veckoskrift*; men om ni en annan gång skulle behöfva mig och Publikum, så vet, att ni kan räkna på mig."

En förnäm nick och en varsam handtryckning följde detta löfte; hvarefter Författaren af *Elegant-Tidningen* bockar sig ödmjukt, tillönskandes sina läsare och prenumeranter ett godt nytt år och en god ny *Tidning*.

S l u t.

Upsala, tryckt hos STENHAMMAR och PALMBLAD,
Kongl. Akad. Boktryckare,

